

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT

M. SZPUNAR

fremsat den 16. juni 2022¹

Sag C-230/21

**X, der handler i eget navn og i sin egenskab af legal repræsentant for sine mindreårige børn
Y og Z
mod
Belgische Staat**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (domstol i udlændingeretlige sager, Belgien))

»Præjudiciel forelæggelse – indvandringspolitik – direktiv 2003/86/EF – ret til familiesammenføring – begrebet »uledsaget mindreårig« – en flygtnings ret til familiesammenføring med sine forældre – mindreårig flygtning, der er gift på tidspunktet for sin ankomst til en medlemsstats område – børneægteskab ikke anerkendt i medlemsstaten«

I. Indledning

1. Er det forhold, at en mindreårig flygtning er gift, til hinder for, at vedkommende kan anses for en »uledsaget mindreårig« og at have ret til familiesammenføring med sin slægtning i opstigende linje i henhold til bestemmelserne i direktiv 2003/86/EF²?
2. Dette er spørgsmålet, som Domstolen skal besvare i den foreliggende sag, som foranlediger Domstolen til at udtale sig om de særligt følsomme tilfælde af ægteskaber med mindreårige, som man ikke kan se bort fra kan udgøre tvangsægteskaber og dermed særligt alvorlige krænkelse af personers grundlæggende rettigheder, navnlig børns og kvinders rettigheder³.

¹ – Originalsprog: fransk.

² – Rådets direktiv af 22.9.2003 om ret til familiesammenføring (EUT 2003, L 251, s. 12).

³ – Jf. dertil generaladvokat Mengozzis forslag til afgørelse Noorzia (C-338/13, EU:C:2014:288, punkt 1-4).

II. Retsforskrifter

A. Direktiv 2003/86

3. 2., 6., 8., 9. og 11. betragtning til direktiv 2003/86 har følgende ordlyd:

»(2) Foranstaltningerne vedrørende familiesammenføring bør vedtages i overensstemmelse med forpligtelsen til at beskytte familien og respektere familielivet, som er stadfæstet i en lang række folkeretlige instrumenter. I dette direktiv overholdes de grundlæggende rettigheder og de principper, som anerkendes i bl.a. artikel 8 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.

[...]

(6) For at sikre beskyttelsen af familien samt opretholdelsen eller skabelsen af familielivet bør de materielle betingelser for udøvelsen af retten til familiesammenføring fastsættes efter fælles kriterier.

[...]

(8) Situationen for flygtninge kræver særlig opmærksomhed på grund af de årsager, som har tvunget dem til at flygte fra deres land, og som forhindrer dem i at have et familieliv i hjemlandet. Der bør derfor indføres gunstigere betingelser for udøvelsen af deres ret til familiesammenføring.

(9) Familiesammenføring bør i alle tilfælde omfatte medlemmerne af kernefamilien, dvs. ægtefællen og mindreårige børn.

[...]

(11) Retten til familiesammenføring bør udøves under behørig hensyntagen til de værdier og principper, medlemsstaterne har anerkendt, navnlig for så vidt angår kvinders og børns rettigheder [...].«

4. I henhold til direktivets artikel 2, litra f), defineres begrebet »uledsaget mindreårig« som »tredjelandstatsborgere eller statsløse under 18 år, som ankommer til medlemsstaternes område uden at være ledsaget af en voksen, der er ansvarlig for dem ifølge lov eller sædvane, så længe de ikke reelt befinder sig i en sådan persons varetægt, eller mindreårige, der efterlades uden ledsagelse, efter at de er indrejst på medlemsstaternes område«.

5. Direktivets artikel 4, stk. 1, 2 og 5, bestemmer:

»1. Hvis betingelserne i kapitel IV og artikel 16 er opfyldt, tillader medlemsstaterne i henhold til dette direktiv indrejse og ophold for følgende familiemedlemmer:

a) referencepersonens ægtefælle

- b) mindreårige børn af referencepersonen og dennes ægtefælle, herunder børn, der er adopteret i overensstemmelse med en afgørelse truffet af den kompetente myndighed i den pågældende medlemsstat eller en afgørelse, der automatisk kan fuldbyrdes i henhold til medlemsstatens internationale forpligtelser, eller som skal anerkendes i overensstemmelse med internationale forpligtelser
- c) mindreårige børn, herunder adoptivbørn, af referencepersonen, hvis referencepersonen har forældremyndigheden og har forsørgerpligt over for børnene. Medlemsstaterne kan tillade familiesammenføring af børn, for hvilke der er fælles forældremyndighed, hvis den anden forældremyndighedsindehaver har givet sit samtykke
- d) mindreårige børn, herunder adoptivbørn, af ægtefællen, hvis ægtefællen har forældremyndigheden og har forsørgerpligt over for børnene. Medlemsstaterne kan tillade familiesammenføring af børn, for hvilke der er fælles forældremyndighed, hvis den anden forældremyndighedsindehaver har givet sit samtykke.

De mindreårige børn, der er omhandlet i denne artikel, skal være under den myndighedsalder, der gælder i den pågældende medlemsstat, og må ikke være gift.

[...]

2. Medlemsstaterne kan, hvis kravene i kapitel IV er opfyldt, ved lov eller administrative bestemmelser tillade indrejse og ophold i henhold til dette direktiv for følgende familiemedlemmer:

- a) førstegradsslægtninge i lige opstigende linje til referencepersonen eller dennes ægtefælle, hvis slægtningene forsørges af disse og ikke har den nødvendige familiemæssige støtte i hjemlandet

[...]

5. For at sikre bedre integration og forhindre tvangsægteskaber kan medlemsstaterne kræve, at referencepersonen og dennes ægtefælle som et minimum skal være over en bestemt alder, dog højst 21 år, før ægtefællen kan sammenføres med vedkommende.«

6. Direktivets artikel 5, stk. 5, fastsætter:

»Ved behandlingen af ansøgningen tager medlemsstaterne behørigt hensyn til mindreårige børns tarv.«

7. Artikel 10 i direktiv 2003/86, der er indeholdt i direktivets kapitel V med overskriften »Familiesammenføring af flygtninge«, bestemmer i stk. 3, litra a):

»Hvis flygtningen er en uledsaget mindreårig:

- a) skal medlemsstaterne tillade indrejse og ophold for førstegradsslægtninge i lige opstigende linje med henblik på familiesammenføring uden at kræve betingelserne i artikel 4, stk. 2, litra a), opfyldt.«

B. Dublin III-forordningen

8. Artikel 2, litra g), i forordning (EU) nr. 604/2013⁴ har følgende ordlyd:

»I denne forordning forstås ved:

[...]

g) »f familiemedlemmer«: for så vidt familien allerede eksisterede i hjemlandet, følgende medlemmer af ansøgerens familie, der opholder sig på medlemsstaternes område:

– [...]

– såfremt personen med international beskyttelse er mindreårig og ugift: ansøgerens far, mor eller en anden voksen, der er ansvarlig for den pågældende i henhold til loven eller ifølge praksis i den medlemsstat, hvor personen med international beskyttelse opholder sig.«

9. Dublin III-forordningens artikel 8, stk. 1, fastsætter:

»Er ansøgeren en uledsaget mindreårig, er det den medlemsstat, hvor et af vedkommendes familiemedlemmer eller en af vedkommendes søskende opholder sig lovligt, der er ansvarlig, under forudsætning af, at dette tjener den mindreåriges tarv bedst. Er ansøgeren en gift mindreårig, hvis ægtefælle ikke opholder sig lovligt på medlemsstaternes område, er det den medlemsstat, hvor vedkommendes far, mor eller en anden voksen, der er ansvarlig for den mindreårig i henhold til medlemsstatens lov eller praksis, eller en af vedkommendes søskende, har lovligt ophold, der er den ansvarlige medlemsstat.«

III. Tvisten i hovedsagen, de præjudicielle spørgsmål og retsforhandlingerne for Domstolen

10. Datteren til X, som er sagsøgeren i hovedsagen, blev som mindreårig den 8. december 2016 gift i Libanon med YB, som havde gyldig opholdstilladelse i Belgien.

11. Ved ankomsten til Belgien den 28. august 2017 blev hun af værgemålstjenesten i FOD Justitie (det føderale justitsministerium, Belgien) betragtet som udenlandsk uledsaget mindreårig, og den 29. august 2017 blev hun tildelt en værge.

12. Den 20. september 2017 afslog Dienst Vreemdelingenzaken (udlændingemyndigheden, Belgien) at anerkende hendes libanesiske vielsesattest i henhold til artikel 21 og 27 i den belgiske lov om international privatret med den begrundelse, at der var tale om et børneægteskab, der anses for uforeneligt med den offentlige orden.

13. Samme dag indgav X' datter en ansøgning om international beskyttelse, og den 26. september 2018 blev hun anerkendt som flygtning.

⁴ – Europa-Parlamentets og Rådets forordning af 26.6.2013 om fastsættelse af kriterier og procedurer til afgørelse af, hvilken medlemsstat der er ansvarlig for behandlingen af en ansøgning om international beskyttelse, der er indgivet af en tredjelandssk statsborger eller en statsløs i en af medlemsstaterne (EUT 2013, L 180, s. 31, herefter »Dublin III-forordningen«).

14. Den 18. december 2018 indgav sagsøgeren i hovedsagen, der er palæstinensisk statsborger, en ansøgning til den belgiske repræsentation i Beirut (Libanon) om visum med henblik på familiesammenføring for at slutte sig til sin mindreårige datter, der er født den 2. februar 2001. Samme dag ansøgte hun ligeledes om humanitære visa til sine mindreårige sønner Y og Z.

15. Den 20. august 2019 fødte X' datter en pige, der er belgisk statsborger.

16. Ved tre afgørelser af 21. juni 2019 afslog den befuldmægtigede for minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, en van Asiel en Migratie (ministeren for sociale anliggender, offentlig sundhed, asyl og migration, Belgien, herefter »den befuldmægtigede«) de ansøgninger om udstedelse af visum, som X havde ansøgt om. Den forelæggende ret annullerede afgørelserne ved dom af 7. november 2019. Den befuldmægtigede traf den 17. marts 2020 tre nye afgørelser om afslag på udstedelse af de nævnte visa.

17. Den befuldmægtigede gjorde i det væsentlige gældende, at i henhold til udlændingelovens artikel 10, § 1, stk. 1, nr. 4, og artikel 4, stk. 1, i direktiv 2003/86 består kernefamilien af ægtefæller og mindreårige ugifte børn, og at X' datter, hvis ægteskab er gyldigt i hendes hjemland, følgelig ikke længere tilhører sine forældres kernefamilie.

18. Ved stævninger af 10. august 2020 har X anlagt sag til prøvelse af de tre afgørelser, som den befuldmægtigede traf den 17. marts 2020, ved den forelæggende ret.

19. Til støtte for søgsmålet har hun anført, at hverken den belgiske udlændingelov eller direktiv 2003/86 kræver, at en mindreårig flygtninge-referenceperson, der genforenes med sine forældre, skal være ugift for at kunne drage fordel af retten til familiesammenføring med sine forældre. Hun har gjort gældende, at eftersom hendes datters vielsesattest ikke er blevet anerkendt i Belgien, har dette ægteskab ingen retsvirkninger i den belgiske retsorden. Hun har derudover gjort gældende, at hendes datter alene skal opfylde to betingelser, for at hun har ret til familiesammenføring med sine forældre, dvs. at hun skal være mindreårig og uledsaget som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra f), og at disse betingelser er opfyldt i den foreliggende sag.

20. Ifølge Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (domstol i udlændingeretlige sager, Belgien) synes situationen for sagsøgeren i hovedsagens datter at svare til situationen for en »uledsaget mindreårig« som omhandlet i artikel 10, stk. 3, litra a), i direktiv 2003/86, sammenholdt med direktivets artikel 2, litra f). I denne henseende har den forelæggende ret anført, at dette direktiv ikke indeholder nogen angivelse af den ægteskabelige status for en »uledsaget mindreårig«. Den forelæggende ret har imidlertid anført, under henvisning til de argumenter, som den befuldmægtigede har fremført, at den ordning for familiesammenføring, der er fastsat i Dublin III-forordningens artikel 9, kræver, at den mindreårige flygtning er ugift, for at den medlemsstat, hvor han eller hun opholder sig, kan være ansvarlig for behandlingen af forældrenes ansøgning om international beskyttelse.

21. På denne baggrund har Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (domstol i udlændingeretlige sager) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal EU-retten, især artikel 2, litra f), i [direktiv 2003/86], sammenholdt med dette direktivs artikel 10, stk. 3, litra a), fortolkes således, at en »uledsaget mindreårig« flygtning, der opholder sig i en medlemsstat, ifølge den nationale ret skal være »ugift« for at få ret til familiesammenføring med førstegradsslægtninge i lige opstigende linje?

- 2) Hvis dette spørgsmål besvares bekræftende, kan en mindreårig flygtning, hvis ægteskab indgået i udlandet ikke anerkendes af hensyn til den offentlige orden, da betragtes som en »uledsaget mindreårig« som omhandlet i artikel 2, litra f), og artikel 10, stk. 3, i [direktiv 2003/86]?«

22. Sagsøgeren i hovedsagen, den belgiske regering og Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. De samme parter afgav indlæg i retsmødet, der blev afholdt den 31. marts 2022.

IV. Bedømmelse

A. Det første præjudicielle spørgsmål

23. Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en mindreårig flygtning, der er bosat i en medlemsstat, skal være ugift for at kunne anses for en »uledsaget mindreårig« som omhandlet i artikel 2, litra f), i direktiv 2003/86 og følgelig have ret til familiesammenføring med sin slægtning i opstigende linje som fastsat i dette direktivs artikel 10, stk. 3, litra a).

24. Jeg vil indledningsvis fremhæve, at dette spørgsmål ikke omhandler alle aspekter af begrebet »uledsaget mindreårig«, men udelukkende betingelsen om, at den pågældende mindreårig er ugift. Det tilkommer med andre ord ikke Domstolen at fastlægge, hvad dette begreb konkret dækker, og dermed om X' datter er en »uledsaget mindreårig« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i direktiv 2003/86, men alene, hvorvidt det at være gift er til hinder for, at den pågældende mindreårig kan anses for en »uledsaget mindreårig« og har ret til familiesammenføring med sin slægtning i opstigende linje.

25. Det følger af Domstolens faste praksis, at der ved en selvstændig og ensartet fortolkning af en EU-retlig bestemmelse ikke blot skal tages hensyn til dennes ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af⁵.

26. Efter min opfattelse kræver såvel en ordlydsfortolkning som en formålsfortolkning og systemisk fortolkning af disse to bestemmelser i direktiv 2003/86, at dette spørgsmål besvares benægtende af de grunde, som jeg vil redegøre for i det følgende.

1. Ordlydsfortolkning

27. Hvad angår artikel 2, litra f), i direktiv 2003/86, der definerer begrebet »uledsaget mindreårig« som omhandlet i dette direktiv, fastsætter denne bestemmelse, således som Domstolen allerede har fastslået, og som Kommissionen har anført, to betingelser, nemlig at den pågældende er »mindreårig« og er »uledsaget«⁶.

⁵ – Dom af 17.11.1983, Merck (292/82, EU:C:1983:335, præmis 12), af 12.5.2021, Bundesrepublik Deutschland (Efterlysningsblad (rødt hjørne) fra INTERPOL) (C-505/19, EU:C:2021:376, præmis 77), og af 26.4.2022, Landespolizeidirektion Steiermark (Maksimal varighed af grænsekontrollen ved de indre grænser) (C-368/20 og C 369/20, EU:C:2022:298, præmis 56).

⁶ – Dom af 12.4.2018, A og S (C-550/16, EU:C:2018:248, præmis 37).

28. Ordlyden af denne definition henviser således på ingen måde til den mindreåriges civilstand og indeholder således ingen betingelse om, at den mindreårige skal være ugift for at kunne anses for en »uledsaget mindreårige« som omhandlet i direktiv 2003/86.

29. Direktivets artikel 10, stk. 3, litra a), fastsætter heller ikke en sådan betingelse. Denne bestemmelse regulerer spørgsmålet om familiesammenføring af en uledsaget mindreårige flygtning og fastsætter, at medlemsstaterne tillader indrejse og ophold for førstegradsslægtninge i lige opstigende linje uden yderligere betingelser.

30. Det bemærkes, at andre bestemmelser i direktiv 2003/86 udtrykkeligt fastsætter en betingelse om, at en mindreårige skal være ugift for at have ret til familiesammenføring⁷. Den omstændighed, at denne betingelse ikke er nævnt i ordlyden af dette direktivs artikel 2, litra f), og artikel 10, stk. 3, litra a), for så vidt angår uledsagede mindreårige, viser således, at betingelsen ikke finder anvendelse i denne situation⁸.

31. Der er således ud fra en fortolkning af artikel 2, litra f), og artikel 10, stk. 3, litra a), i direktiv 2003/86 intet grundlag for at antage, at det var lovgivers hensigt at begrænse retten til familiesammenføring for uledsagede mindreårige flygtninge til ugifte mindreårige.

32. Resultatet af ordlydsfortolkningen af disse to bestemmelser bekræftes efter min opfattelse af en systemisk fortolkning og en formålsfortolkning.

2. Systemisk fortolkning

33. Indledningsvis anføres, således som den belgiske regering har fremhævet, at andre bestemmelser i dette direktiv udtrykkeligt omhandler situationer, hvor en mindreårige er gift. Navnlig bestemmer nævnte direktivs artikel 4, stk. 1, som fastlægger, hvilke af referencepersonens familiemedlemmer der kan få ret til familiesammenføring, at »de mindreårige børn, der er omhandlet i denne artikel, [ikke må] være gift«. Tilsvarende giver artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86 medlemsstaterne mulighed for at kræve, at referencepersonen og dennes ægtefælle har nået en minimumsalder for at kunne få ret til familiesammenføring.

34. Ifølge disse bestemmelser kan mindreårige børn til en forælder, der er referenceperson, kun indrejse og opholde sig i EU på grundlag af retten til familiesammenføring på betingelse af, at de ikke er gift, og hvis de er gift, kan de kun gøre brug af denne ret sammen med deres ægtefælle, såfremt de har nået en vis minimumsalder.

35. Den omstændighed, at EU-lovgiver har fastsat sådanne betingelser for så vidt angår en forælder, der er referenceperson, eller en ægtefælle, der er referenceperson, men ikke har fastsat dem for en uledsaget mindreårige referenceperson, vidner om lovgivers ønske om ikke at begrænse anvendelsen af artikel 10, stk. 3, litra a), i direktiv 2003/86 til ugifte uledsagede mindreårige.

36. Eftersom EU-lovgiver udtrykkeligt henviser til situationen for gifte mindreårige, der ønsker at slutte sig til deres forælder eller ægtefælle, der er referenceperson, må det antages, at lovgivers tavshed med hensyn til den ægteskabelige situation for mindreårige flygtninge, der selv er

⁷ – Artikel 4, stk. 1 og 5, i direktiv 2003/86.

⁸ – Jf. i denne henseende punkt 33 ff. i dette forslag til afgørelse.

referencepersoner, er udtryk for et ønske om ikke at underlægge dem de samme betingelser. Hvis lovgiver havde ønsket, at en uledsaget mindreårig skulle være ugift, ville lovgiver have angivet dette specifikt.

37. I denne henseende præciseres, at en sådan fortolkning, i modsætning til hvad den belgiske regering har gjort gældende, ikke medfører forskelsbehandling til skade for en gift mindreårig, der ansøger om familiesammenføring med sin forælder, der er referenceperson og bor i en medlemsstat, eller sin ægtefælle, der er referenceperson og bor i en medlemsstat. Som Kommissionen og X har fremhævet, er situationen for en mindreårig, der slutter sig til sin forælder eller ægtefælle, der er referencepersoner, objektivt forskellig fra situationen for en uledsaget mindreårig på en medlemsstats område, hvis forælder kan slutte sig til vedkommende. Selv om den mindreårige i begge tilfælde utvivlsomt kan anses for sårbar, befinder den uledsagede mindreårige sig i den sidstnævnte situation sig i en særlig sårbar situation⁹, eftersom den mindreårige er indrejst og opholder sig alene i en anden stat end sin oprindelsesstat, til forskel fra den mindreårige, som er bosiddende i sin oprindelsesstat, hvor den pågældende bevarer sit tilhørsforhold¹⁰.

38. Mens artikel 4 i direktiv 2003/86 fastsætter de almindelige bestemmelser vedrørende retten til familiesammenføring, omhandler dette direktivs artikel 10 desuden udtrykkeligt retten til familiesammenføring for de flygtninge, hvis situation kræver særlig opmærksomhed, og for hvilke der skal fastsættes gunstigere betingelser for udøvelsen af deres ret til familiesammenføring¹¹. Der kan således ikke drages nogen analogi mellem de to ordninger, eftersom de følger forskellige logikker.

39. Dernæst forekommer det mig af samme grund, at den belgiske regerings argument om, at der bør foretages en individuel vurdering af den mindreåriges situation for, i lyset af alle relevante faktorer, såsom et barns fødsel, at afgøre, om det kan udelukkes, at ægteskabet kan betragtes som misbrug, og derfor om ægteskabet er en hindring for den mindreåriges familiesammenføring med sine forældre, på samme måde som ved vurderingen af, om en mindreårig kan slutte sig til sin ægtefælle, der er referenceperson, på grundlag af artikel 4, stk. 5, i direktiv 2003/86.

40. I denne forbindelse henviser jeg til, at artikel 17 i direktiv 2003/86 fastsætter et krav om individuel vurdering af ansøgninger om familiesammenføring¹². Dette krav om at tage hensyn til situationen for den person, der har indgivet en ansøgning om familiesammenføring, kan imidlertid ikke bevirke, at medlemsstaterne kan pålægge denne person at opfylde betingelser, som ikke er fastsat i dette direktiv. Med andre ord kan den individuelle vurdering af en ansøgning om familiesammenføring vedrørende en uledsaget mindreårig ikke føre til en ændring af definitionen af »uledsaget mindreårig« ved tilføjelsen af en betingelse (at være ugift), som EU-lovgiver ikke havde tilsigtet.

41. Desuden har den belgiske regering til støtte for denne argumentation også her draget en parallel mellem situationen for en referenceperson, der genforenes med sin ægtefælle, og situationen for en uledsaget mindreårig, der selv er referenceperson, selv om disse situationer er objektivt forskellige og forfølger forskellige formål. Under disse omstændigheder er den af den belgiske regering anbefalede individuelle vurdering af situationen for en gift mindreårig, der er referenceperson, ikke begrundet i direktiv 2003/86.

⁹ – Dom af 12.4.2018, A og S (C-550/16, EU:C:2018:248, præmis 58).

¹⁰ – Hvad angår uledsagede mindreåriges særlige sårbare situation jf. punkt 44 ff. i dette forslag til afgørelse.

¹¹ – Ottende betragtning til direktiv 2003/86.

¹² – Dom af 4.3.2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117, præmis 48).

42. I den forbindelse tilføjes, at de elementer, som den belgiske regering anser for relevante med henblik på denne vurdering, under alle omstændigheder forekommer mig irrelevante. Navnlig kan et barns fødsel i et ægteskab ikke i sig selv godtgøre, at der ikke foreligger misbrug i dette ægteskab, og så meget desto mindre når der er tale om et ægteskab med en mindreårig, hvor risikoen for, at sidstnævnte udsættes for alvorlige former for vold, er større¹³.

43. Endelig har den belgiske regering henvist dels til Dublin III-forordningen og til dens definition af begrebet »familiemedlem«, som forudsætter, at den mindreårige er ugift, dels til den belgiske udlændingelov, der som en gennemførelse af artikel 10, stk. 3, litra a), i direktiv 2003/86 fastsætter, at forældre til en uledsaget mindreårig har tilladelse til at opholde sig i Belgien på betingelse af, at de »kommer for at leve sammen med denne«.

44. Ingen af disse forhold har efter min opfattelse betydning for fortolkningen af bestemmelserne i direktiv 2003/86, idet Dublin III-forordningen ikke omhandler familiesammenføring af uledsagede mindreårige, og idet de udtryk, som de nationale lovgivere anvender i forbindelse med gennemførelsen af et direktiv, ikke kan påvirke fortolkningen af dette direktiv.

3. Formålsfortolkning

45. Domstolen har fastslået, at direktiv 2003/86 ikke blot generelt forfølger formålet om at fremme familiesammenføring og at give tredjelandsstatsborgere, herunder mindreårige, beskyttelse, men at direktivets artikel 10, stk. 3, litra a), specifikt har til formål at sikre en øget beskyttelse af flygtninge, der er »uledsagede mindreårige«¹⁴.

46. En indskrænkende fortolkning af begrebet »uledsaget mindreårig«, der udelukker gifte mindreårige, ville således efter min opfattelse være i strid med dette særlige beskyttelsesmål. En sådan fortolkning ville nemlig have til følge, at en mindreårig, hvis ægtefælle har bopæl på Unionens område, ikke ville kunne opnå den øgede beskyttelse, som direktiv 2003/86 giver hende, selv om mindreårige ikke er mindre sårbare på grund af ægteskabet. Tværtimod kan det at være gift, især for mindreårige piger, være tegn på, at de er udsat for den alvorlige form for vold, som børne- og tvangsægteskaber er.

47. Dette gælder så meget desto mere, som retten til familiesammenføring i henhold til 11. betragtning til direktiv 2003/86 bør udøves med fornøden respekt for de værdier og principper, som medlemsstaterne har anerkendt, navnlig for så vidt angår kvinders og børns rettigheder. Dette direktiv har således også til formål at forhindre tvangsægteskaber¹⁵. Nævnte direktivs artikel 5, stk. 5, fastsætter desuden, at ved behandlingen af en ansøgning om familiesammenføring skal medlemsstaterne tage behørigt hensyn til mindreårige børns tarv. På samme måde bestemmer artikel 24 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, at i alle handlinger vedrørende børn skal barnets tarv komme i første række. Enhver fortolkning, der betinger egenskaben af »uledsaget mindreårig« af den omstændighed, at den pågældende ikke er gift, er efter min opfattelse ligeledes i strid med disse principper, for så vidt som den bevirker, at disse børn forhindres i at familiesammenføres med deres slægtninge i opstigende linje til trods for deres særlige sårbarhed.

¹³ – Jf. præamblen til Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen), vedtaget den 7.4.2011 af Europarådets Ministerkomité, *Council of Europe Treaty Series* nr. 210.

¹⁴ – Dom af 6.12.2012, O m.fl. (C-356/11 og C-357/11, EU:C:2012:776, præmis 69), og af 12.4.2018, A og S (C-550/16, EU:C:2018:248, præmis 44).

¹⁵ – Dom af 17.7.2014, Noorzia (C-338/13, EU:C:2014:2092, præmis 15).

48. Den belgiske regering har gjort gældende, at en mindreårigs ægteskab automatisk medfører, at denne mindreårige ikke længere »forsørges« af sine forældre, men af sin ægtefælle. Betingelsen om, at forældrene skal være ansvarlige for den mindreårige, er ifølge denne regering underliggende for udøvelsen af retten til familiesammenføring, idet betingelserne for udøvelsen af denne ret for en forælder, der er referenceperson, hvis børn slutter sig til vedkommende, kan overføres til situationen for en uledsaget mindreårige, der er referenceperson, eftersom lovgivers hensigt er at sikre forældrenes genforening med de mindreårige børn, som de har forældremyndigheden over.

49. Af de grunde, der allerede er anført i punkt 37 og 38 i dette forslag til afgørelse, er det imidlertid min opfattelse, at der ikke kan drages en analogi mellem situationen for en mindreårige, der ønsker at slutte sig til sin forælder, der er referenceperson og bor på en medlemsstats område, og situationen for en mindreårige flygtning, der bor på en medlemsstats område, idet lovgiver klart har villet sondre mellem de ordninger, der finder anvendelse på disse to situationer.

4. Forslag til besvarelse af det første præjudicielle spørgsmål

50. Jeg foreslår derfor, at det første præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 2, litra f), og artikel 10, stk. 3, litra a), i direktiv 2003/86 ikke kan fortolkes således, at en mindreårige, der er bosat på en medlemsstats område, skal være ugift for at kunne anses for en »uledsaget mindreårige« som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra f), og følgelig have ret til familiesammenføring med sin slægtning i opstigende linje som fastsat i nævnte direktivs artikel 10, stk. 3, litra a)¹⁶.

B. Det andet præjudicielle spørgsmål

51. Hvis det første spørgsmål besvares bekræftende, ønsker den forelæggende ret med det andet spørgsmål nærmere bestemt oplyst, hvorvidt en mindreårige flygtning, hvis ægteskab indgået i udlandet ikke anerkendes af hensyn til den offentlige orden, da betragtes som en »uledsaget mindreårige« som omhandlet i artikel 2, litra f), og artikel 10, stk. 3, i direktiv 2003/86.

52. For så vidt som jeg er af den opfattelse, at det første præjudicielle spørgsmål skal besvares benægtende, er det ufornuddigt at besvare det andet præjudicielle spørgsmål. For fuldstændighedens skyld og for det tilfælde, at Domstolen ikke er enig i min bedømmelse af det første præjudicielle spørgsmål, vil jeg imidlertid behandle det andet spørgsmål, idet det forudsættes, at begrebet »uledsaget mindreårige« som omhandlet i artikel 2, litra f), og artikel 10, stk. 3, i direktiv 2003/86 indebærer, at den pågældende er ugift.

53. Direktiv 2003/86 definerer ikke begrebet »ægteskab«. Efter min opfattelse kan det imidlertid ikke udledes heraf, at dette begreb kan anses for et selvstændigt EU-retligt begreb. Ikke alene synes jeg ikke, at EU-retten i sin nuværende form indeholder tilstrækkelige oplysninger med hensyn til definitionen af »ægteskab«, men det ville også være vanskeligt at acceptere, at fastlæggelsen af, om der foreligger et ægteskab i henhold til bestemmelserne i dette direktiv, udelukkende skulle henhøre under Unionens kompetence. Jeg mener derimod generelt, at vurderingen af de

¹⁶ – Denne besvarelse berører ikke, hvilket gælder i forbindelse med udøvelsen af enhver rettighed, muligheden for, at der i et konkret tilfælde kan konstateres rettighedsmisbrug, idet vurderingen af udøvelsen af en rettighed, der følger af en EU-retlig bestemmelse, imidlertid ikke må føre til en ændring af denne bestemmelses rækkevidde eller bringe de formål, den forfølger, i fare. Jf. dom af 12.5.1998, Kefalas m.fl. (C-367/96, EU:C:1998:222, præmis 22).

individuelle situationer for de personer, der er omfattet af direktivet, såsom et slægtskabsforhold eller et ægteskabsforhold, ikke kan foretages uafhængigt af den lovgivning, der finder anvendelse på disse situationer.

54. Efter min opfattelse viser den manglende definition af begrebet »ægteskab« således, at EU-lovgiver har ønsket at overlade medlemsstaterne en vis skønsmargen ved vurderingen af dette begreb, med forbehold for, at der ikke herved gribes negativt ind i EU-rettens effektive virkning og dermed de formål, der forfølges med direktiv 2003/86¹⁷.

55. Selv om direktiv 2003/86 med andre ord fastsætter – hvilket ikke er tilfældet – at kun ugifte mindreårige anses for »uledsagede mindreårige«, overlader det til gengæld til medlemsstaterne at afgøre, om en mindreårig er gift, under overholdelse af de formål, som direktivet forfølger, nemlig at fremme familiesammenføring, samtidig med at uledsagede mindreårige indrømmes en bedre beskyttelse, og at tvangsægteskaber forhindres.

56. Det tilkommer således medlemsstaterne i henhold til deres nationale lovgivning at afgøre, om et ægteskab, der involverer en mindreårig, kan have virkninger, der kan medføre, at den pågældende ikke er en »uledsaget mindreårig«, forudsat at en sådan vurdering overholder dels formålet om familiesammenføring, dels formålet om at forhindre tvangsægteskaber.

57. Under disse omstændigheder mener jeg, at denne medlemsstats manglende anerkendelse af ægteskabet af hensyn til den offentlige orden har afgørende betydning.

58. Den omstændighed, at en medlemsstat nægter at anerkende et ægteskab, der involverer en mindreårig, af hensyn til den offentlige orden, samtidig med at den accepterer, at dette ægteskab har virkning for så vidt angår retten til familiesammenføring, vil efter min opfattelse være i strid med såvel formålet om familiesammenføring som formålet om at forebygge tvangsægteskaber.

59. En sådan løsning ville føre til, at staten kunne fratage denne mindreårige retten til familiesammenføring med den pågældendes slægtninge i opstigende linje og afholde sig fra at beskytte nævnte mindreårige mod et ægteskab, som denne medlemsstat selv anerkender som værende i strid med den offentlige orden.

60. Den mindreårige befinder sig således i en paradoks situation, hvor den pågældendes ægteskab ikke kan have nogen retsvirkninger på medlemsstatens område, samtidig med at det øger vedkommendes afhængighed af ægtefællen – der dog ikke anerkendes – eftersom den mindreårige ikke kan få ret til familiesammenføring med sine slægtninge i opstigende linje.

61. Jeg er derfor af den opfattelse, at artikel 2, litra f), og artikel 10, stk. 3, litra a), i direktiv 2003/86 skal fortolkes således, at en mindreårig flygtning, hvis ægteskab indgået i udlandet ikke anerkendes af værtsmedlemsstaten af hensyn til den offentlige orden, kan betragtes som en »uledsaget mindreårig«.

¹⁷ – Jf. i denne retning dom af 17.7.2014, Noorzia (C-338/13, EU:C:2014:2092, præmis 13).

V. Forslag til afgørelse

62. På baggrund af ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare de af Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (domstol i udlændingeretlige sager, Belgien) forelagte præjudicielle spørgsmål således:

»Artikel 2, litra f), og artikel 10, stk. 3, litra a), i Rådets direktiv 2003/86/EF af 22. september 2003 om ret til familiesammenføring kan ikke fortolkes således, at en mindreårig, der er bosat på en medlemsstats område, skal være ugift for at kunne anses for en »uledsaget mindreårig« som omhandlet i dette direktivs artikel 2, litra f), og følgelig have ret til familiesammenføring med sin slægtning i opstigende linje, som fastsat i nævnte direktivs artikel 10, stk. 3, litra a).«